

Přístup
k řešení
rušivého
chování

TMV LF

Auger, M. T., Boucharlat
Ch.(2005). *Učitel a problémový
žák*. Praha: Portál.
Cangelosi, J. S. (1994). *Strategie
řízení třídy*. Praha: Portál.
Fontana, D. (2003). *Psychologie
ve školní praxi*. Praha: Portál.
Pasch, M. a kol. (1998). *Od
vzdělávacího programu k
vyučovací hodině*. Praha: Portál.

Použitá
literatura

**Proč se žáci
chovají
nevhodně ve
výuce?**

Nuda

**Dlouhotrvající
duševní
námaha:**

**Nízká
sebedůvěra
žáků (obava
ze selhání):**

Špatný příklad učitele

Nejistota žáků

**Nereagován
í na
nevhodné
chování:**

Není možné dát jednoduché návody

V hodinách určitého učitele je sice kázeň, ale žáci se cítí být ponižováni či zastrašováni.

Každý učitel musí najít svou cestu, jak rušivé chování řešit s ohledem na svoji osobnost a hodnotový systém, který zastává. Zaručené rady nefungují.

Neexistují žádná jednoduchá řešení a všeobecná doporučení.

Každému učiteli fungují jiné postupy, navíc ke každému žákovi je nutné přistoupit jinak.

Co vadí
mně, nemusí
vadit jiným, a
proto
doporučuje
si říci:

(Fontana
2003, s. 338)

- Proč mi to vadí?
- Není to známka vlastní nejistoty?
- Neberu si jejich vtípky, které souvisí s jejich věkem, příliš osobně?
- Nestanovila jsem přehnaně náročná pravidla a teď se bojím, že přijdu o autoritu?
- Nemám tak odlišné zásady od svých kolegů, že se žáci v mých hodinách cítí nejistí, a mě se dotýká, že si neuvědomují, že to myslím dobře?
- Byl bych schopen jako dítě dodržovat to, co od svých žáků chci?

Společenství (komunita) ve třídě

dostatek příležitostí komunikovat

poznávat se

spolupracovat

zažívat společné oslavy, úspěchy

řešit společné problémy

Základem jsou pravidla a jejich důsledné uplatňování

Tvorba pravidel třídy **společně**, spoluodpovědnost za dodržování (lze **stvrdit podpisy** učitelů i žáků).

- Formulace **jazykem žáků**;
- dostatečně **probrat**, jak „vypadá“ jeho ne/dodržování;
- ve dvojici **trénovat**, jak vypadá „naslouchání“ druhému a zažít si i opak;
- **rozhovor nad zkušenostmi žáků** (o podobách aktivního naslouchání a jeho porušení);
- prodiskutovat **tresty** po nedodržování pravidel a **důsledně** je uplatňovat.

Prevence rušivého chování

Podporujeme vznik a rozvoj třídního společenství - potřebu někam náležet:

- navázat a udržovat důvěryplné vztahy se svými vrstevníky i dalšími lidmi,
- životní spokojenost je závislá na úspěšnosti ve vztazích,
- osvojování hodnotového systému společenství, navazování a udržování vztahů pro další život.

Problémoví žáci často potřebují **pomoc učitele** při nastolení situací pro pozitivní přátelské vztahy.

Třídní rituály zaměřené na pocit důležitosti všech jejich členů

Problémoví žáci - pocit nízké hodnoty pro ostatní .

Pocit nedostatečnosti a nízké hodnoty posilují provokativním chováním k U i Ž.

Málokdy „poučí“, ale utvrdí se ve svém „nedobřém“ chování.

Pro budování třídního společenství i pro rozvoj identity každého jedince:

- podporovat a rozvíjet vnímání hodnoty sebe sama a druhých.
- důstojné jednání s každým žákem a vysoké nároky na jeho chování.

Jakým způsobem?

Zařadit určité rituály (přání každému k svátku či narozeninám, říci něco o sobě, přání či dárek „šitý na míru“).

Účast na sportovním utkání, koncertech či výstavách svých žáků a ocenění jejich činností a úspěchů.

Pomoc nemocnému spolužákovi, dopis nepřítomné spolužačce, překvapení pro úspěšného žáka.

Pořizování záznamů o těchto činnostech.

Pomáhání si

Třídní společenství - na principu **vzájemné závislosti** jeho členů a pomoci (např. doučování).

Pomoc lidem i mimo třídu.

Pocit **radosti** z „dobré věci“ - problémovým žákům pomáhá vybudovat úctu ostatních a vědomí vlastní hodnoty.

Učitelé jako **vzor chování** – být vstřícní a nápomocní svým žákům i jiným lidem.

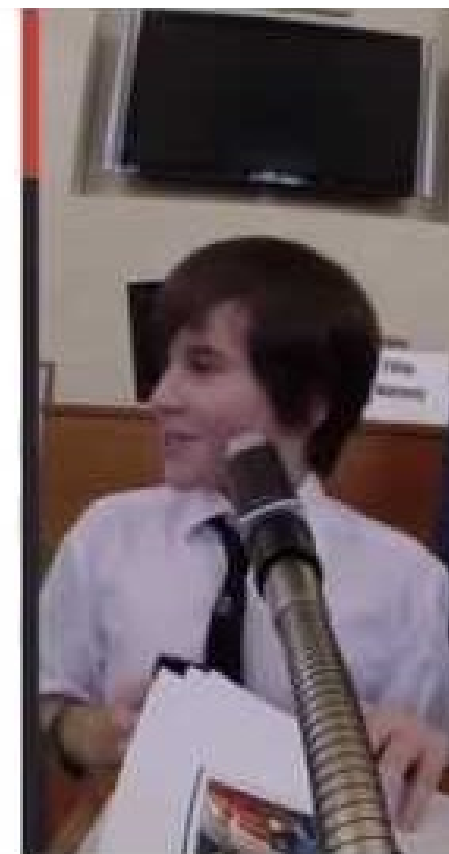
Význam **spolupráce** pro předcházení rušivého chování.

Komunitní kruhy

1. Naplánovat zaměření.
2. Úvodní promluva k tématu.
3. Prostor (kruh) – všichni na sebe vidí.
4. Pravidla pro jednotlivé promluvy (délka, předávání slova apod.)
5. Kruh s vyjádřením neverbálním a/nebo uměleckými prostředky.
6. Reflexe.

Navrhne
opatření k
prevenci
rušivého
chování

- <https://www.madio.cz/blog-ucitel/jednotny-pristup-ucitelu/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=H-Y-gHvmdLc>
- <http://www.pedagogicke.info/2018/12/ministr-skolstvi-robert-plaga-skoly-s.html>
- <https://www.youtube.com/watch?v=mZv6mGxtw3g>
- seriál: <https://www.mall.tv/martyisdead>
- https://www.youtube.com/watch?v=AoVaL0m-_Gk

Pamatujme

- Jak **vnímá** učitel **sám sebe** a jaké má **pocity a vztah** sám k sobě, tak jsou také utvářeny **vztahy k problémovému žákovi**.
- Pokud **porozumíme** svým **pocitům**, budeme je **moci** také **zvládnout**.
- Když si uvědomíme, jak „fungují“ naše skutečné **pocity** (vztek, strach) a jaká jsou naše **přání, potřeby a zábrany**, které tyto pocity způsobují, můžeme si od těchto pocitů **udržet určitý odstup**, uvědomit si své předpoklady a hranice, zbavit se svých obav a **jednat s větší jistotou**.
Po přezkoumání vlastních pocitů, přání a chování může učitel dojít k závěru:
- **když změním pohled na to, co je rušivé, může se situace ve třídě rapidně zlepšit.**

Žáci, kteří
vyrušují,
něco
sdělují

Dreikurs (in Pasch a kol. 1995, s. 363) klasifikuje 4 základní vzorce rušivého chování: **usilování o pozornost, boj o moc, snaha pomstít se a usilování o soucit.**

Žák **usiluje o pozornost:** na pokyn učitele přestane vyrušovat, ale za chvíli zase začne. I hněvivá pozornost je lepší než nezám.

- Chování takovýchto žáků je pravděpodobně **zpevňováno v rodině**, kde se mu dostávalo pozornosti pouze, když si o ní „říkal“ zlobením či křikem.
- Žáci usilující o pozornost vyvolávají **u učitelů beznaděj**. Mohou být podráždění a frustrovaní. Chtějí přimět žáka, aby se začal chovat jinak.

Žák bojující o moc

- Žák pokračuje v chování, i když s ním má přestat. Často jej ještě **stupňuje**.
- Chce ukázat, že je **silný**, umí se **vzepřít autoritě** a **rozhoduje**, co se bude ve třídě dít.
- Kdyby se takto nechoval, mohl by mít pocit, že je nezajímavý, nikdo o něj nestojí, nemá pro ostatní hodnotu.
- **Učitel** často **cítí hněv, výzvu, provokaci**. Má potřebu ukázat, kdo tady rozhoduje.
- xxx

Žák touží po pomstě

- **Pomsta** nemusí být zaměřena na konkrétní osobu, ale může být podvědomá.
- Žák ostatním **nadává, posmívá se** jim, snaží se jim verbálně nebo fyzicky **ublížit**.
- Nečeká, že ho bude mít někdo rád. Je přesvědčen, že je „zlý“ a tak se cítí lépe. Strach je pro něho **hodnota**, není jim lhostejný.

Žák usilující o soucit

- **Žák se nesnaží** projevít iniciativu a stále **prosí o pomoc**.
- **Stěžuje si**, že nerozumí úloze, i když učitel ví, že by s jejím řešením neměl mít problémy.
- Projevování vlastní nedostatečnosti, závislosti a bezmocnosti je pro něho prostředkem **k přijetí** ostatních.
- **Učitel bývá zoufalý** a nevidí východisko. Neví, co by měl „více“ udělat, aby žák s takovým chováním přestal.

Žáci si obvykle neuvědomují, proč se chovají určitým způsobem:

- jednají podvědomě, nesnaží se úmyslně ublížit učiteli či spolužákům;
- vnímají pozornost dospělých jako nepostradatelnou také proto, že jim dává pocit, že **se s nimi počítá jako s lidmi**;
- umožňuje jim **cítit se významnými** a zvýšit si **sebevědomí**.
- zájem, pozornost, i když hněvivá, je pro ně přijatelnější než nezám.

Často to bývají děti z méně šťastnějších domovů (Fontana 203, s.340–341).

DOPORUČUJI SHLÉDNOUT

- <https://tn.nova.cz/clanek/sikany-na-skolach-pribyva-deti-si-uz-troufaji-i-na-sve-ucitele.html>
- <https://tn.nova.cz/clanek/rodice-se-divi-ze-policie-resi-detske-rvacky-zmenila-taktiku.html>

Ať se vám daří řešit problémové chování,
nejen ve škole...

A na viděnou u zkoušky!